

ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΗ ΑΛΑΛΙΑ

Η επιλεκτική (ή αλλιώς εκλεκτική) αλαλία αναφέρεται σε παιδιά τα οποία μένουν σιωπηλά όταν βρίσκονται με λιγότερο οικεία πρόσωπα (στο σχολείο και στις εξωσχολικές δραστηριότητες) ενώ μέσα στο σπίτι και κυρίως με τα οικεία πρόσωπα (γονείς-αδέρφια) μιλάνε κανονικά. Τα παιδιά και μόνο με την υποψία ότι κάποιος τρίτος ακούει την συνομιλία τους σταματούν αμέσως να μιλάνε.

Είναι μια ψυχολογική διαταραχή όπου τα παιδιά δεν εκφράζονται λεκτικά παρ'όλη την απουσία δυσλειτουργίας των οργάνων ακοής και λόγου. Αποτελεί μια σπάνια περίπτωση (περίπου 1 παιδί στα 1000), επηρεάζει περισσότερο τα κορίτσια και συναντάται κυρίως στις ηλικίες 3 έως 7 ετών. Δεν αποτελεί μορφή ισχυρογνωμοσύνης ή ντροπής αλλά συνδέεται περισσότερο με κοινωνική ανησυχία, φόβο και υπερβολική ανησυχία στις αντιδράσεις των άλλων. Συνήθως παιδιά που προέρχονται από δίγλωσσο περιβάλλον είναι περισσότερο επιρρεπή και μπορεί να συνυπάρχουν μαζί με την επιλεκτική αλαλία και άλλα γλωσσικά προβλήματα ή και μαθησιακές δυσκολίες. Στα αγόρια μπορεί να διαρκέσει 4 χρόνια ενώ στα κορίτσια 6 χρόνια. Έρευνες έχουν δείξει πως τα περισσότερα παιδιά που έχουν επιλεκτική αλαλία είναι αμήχανα, ευαίσθητα, μελαγχολικά και έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση. Η αποτυχία του παιδιού να μιλήσει δεν οφείλεται σε έλλειψη της γνώσης της γλώσσας ούτε σε κάποιο ψυχιατρικό πρόβλημα ή σε κάποια διαταραχή επικοινωνίας. Το παιδί έχει άγχος όταν βρίσκεται σε άγνωστο περιβάλλον και σε άγνωστους ανθρώπους. Το παιδί μπορεί να μην έχει βλεμματική επαφή, να αποσύρεται περισσότερο και το πρόβλημα να χειροτερεύει.

Οι γονείς συνήθως θεωρούν τα παιδιά τους που πάσχουν από επιλεκτική αλαλία ως ντροπαλά και ότι το πρόβλημα θα ξεπεραστεί με την πάροδο του χρόνου. Επίσης οι γονείς αποδίδουν τις ευθύνες σε τρίτους για το πρόβλημα, για παράδειγμα ότι ο δάσκαλος είναι αυστηρός ή έχει έντονη φωνή ή το έχει μαλώσει και για αυτούς τους λόγους το παιδί δεν μιλάει. Είναι όμως ένα σοβαρό πρόβλημα το οποίο χρειάζεται να αντιμετωπιστεί από ειδικό όσο πιο σύντομα γίνεται διότι οι λανθασμένοι χειρισμοί (η πίεση του παιδιού και ο εξαναγκασμός του για να μιλήσει) φέρνουν ακριβώς τα αντίθετα αποτελέσματα με αποτέλεσμα το παιδί να παραμένει σιωπηλό. Επίσης αν δεν αντιμετωπιστεί έγκαιρα το πρόβλημα από ειδικό το παιδί θα νιώσει περισσότερο άγχος, απόρριψη, μελαγχολία και χαμηλή αυτοεκτίμηση. Επιπροσθέτως θα αποσυρθεί από κοινωνικές συναναστροφές και θα αντιμετωπίσει και μαθησιακά κενά. Στόχος της θεραπείας δεν είναι η πίεση του παιδιού να μιλήσει ούτε ο εξαναγκασμός αλλά η μείωση του άγχους, η αύξηση της αυτοεκτίμησης και της αυτοπεποίθησης και η μείωση του φόβου ώστε η επικοινωνία να επέλθει ξανά στα φυσιολογικά επίπεδα και εκτός του σπιτιού.

Συμβουλές για τους γονείς

Αποδεχτείτε το παιδί για αυτό που είναι και προσφέρετε του ένα ασφαλές περιβάλλον και πολλή αγάπη για να νιώσει ώριμο συναισθηματικά. Η ρουτίνα και τα όρια συχνά βοηθάνε τα αγχώδη παιδιά να νιώσουν σιγουριά και ασφάλεια. Τα βήματα πρέπει να γίνουν σε αργό και σταθερό ρυθμό ώστε να μην πιεστεί το παιδί και όσο το δυνατό γρηγορότερα πριν διαιωνιστεί το πρόβλημα. Επίσης κάθε βήμα πρέπει να επιβραβεύεται και στο σπίτι αλλά και στο σχολείο. Μπορείτε να ενθαρρύνεται το παιδί να μιλήσει σε διαφορετικά περιβάλλοντα χωρίς όμως να το πιάσετε. Δεν θα πρέπει να δωροδοκείτε, ούτε να εξαναγκάζετε, ούτε να φωνάζετε στο παιδί αν δεν μιλάει. Μην υποθέτετε πως επειδή δεν μιλάει αυτό σημαίνει πως δεν καταλαβαίνει. Προσέχετε λοιπόν τι μηνύματα του δίνετε και τι λέτε σε άλλους για το πρόβλημα του όταν είναι μπροστά το παιδί σας. Κάθε προσπάθεια μη λεκτική, είτε με γκριμάτσες, είτε με βλεμματική επαφή, είτε με χειρονομίες πρέπει να επιβραβεύεται με θετικά σχόλια. Καλό θα ήταν το παιδί να συμμετέχει σε εξωσχολικές δραστηριότητες (κολύμβηση, ζωγραφική) ακόμη και όταν δεν μιλάει, διότι θα το βοηθήσει να χαλαρώσει από το άγχος του και θα έρθει σε επαφή με άλλα παιδιά της ηλικίας του, σε αντίθετη περίπτωση το παιδί θα αποξενωθεί. Εξηγήστε του παιδιού ότι θα καταφέρει να ξεπεράσει αυτή τη δυσκολία με την βοήθεια σας, με την βοήθεια του δασκάλου αλλά και με την βοήθεια ειδικού.

Ο ειδικός θα σας εξηγήσει το πρόβλημα αφού πρώτα μιλήσει μαζί σας και κάνοντας σας συγκεκριμένες ερωτήσεις (κοινωνικό ιστορικό). Έπειτα θα εξετάσει το παιδί σας, θα σας πει που οφείλετε και έπειτα θα δώσει συγκεκριμένες οδηγίες για εσάς που θα πρέπει να εφαρμόσετε στο σπίτι αλλά και στον δάσκαλο που θα πρέπει να εφαρμόσει στο σχολείο. Επίσης θα χρειαστεί ειδικό θεραπευτικό πρόγραμμα από τον ειδικό για καλύτερα και ταχύτερα αποτελέσματα.